

[4]

इकाई-5

प्र.5. किन्हीं पाँच पदों से वाक्यरचना कीजिए—

- (i) बिभेति
- (ii) प्राचार्यः
- (iii) राजपुरुषः
- (iv) हरिहरौ
- (v) यथाशक्ति
- (vi) पृथक्
- (vii) इह
- (viii) उपवसति
- (ix) गच्छतः
- (x) निकषा

-----XXXX-----

10

[1]

ROLL NO.....

BA2SL01/21

ANNUAL EXAMINATION, 2021

बी.ए.—द्वितीय वर्ष

संस्कृत साहित्य

प्रश्न पत्र—प्रथम

नाटक, व्याकरण तथा रचना

TIME: 3 HOURS

**M.M. 75
MIN. M. 25**

सूचना: सर्वे प्रश्नाः समावेयाः।

इकाई-1

प्र.1. (क) किन्हीं दो पदों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिये : **20**

- (i) न्याय्ये वर्त्मनि योजिताः प्रकृतयः सन्तः सुखं स्थापिता
नीतो बन्धुजनस्तथाऽऽत्मसमतां राज्ये च रक्षा कृता।
दत्तो दत्तमनोरथाधिकफलः कल्पद्रुमोऽप्यर्थिने
किं कर्तव्यमतः परं कथय वा यत्ते स्थितं चेतसि।।
- (ii) यद् विद्याधरराजवंशतिलकः प्राज्ञः सतां सम्मतो
रूपेणाप्रतिमः पराक्रमधनो विद्वान् विनीतो युवा।
यच्चासूनपि सन्त्यजेत् करुणया सत्त्वार्थमभ्युद्यत —
स्तेनास्मै ददतः स्वसारमतुला तृष्टिर्विषादश्च मे।।

[2]

- (iii) स्वशरीरमपि परार्थं यः खलु दद्यादयाचितः कृपया ।
राज्यस्य कृते स कथं प्राणिवधकौर्यमनुमनुते ॥
- (iv) मुक्तानि यौवनसुखानि यशो विकीर्णं
राज्ये स्थितं स्थिरधिया चरितं तपोऽपि ।
श्लाघ्यः सुतः सुसदृशान्वयजा स्नुषेयं ।
चिन्त्यो मया ननु कृतार्थतयाद्य मृत्युः ॥
- (ख) किसी दो सूक्तियों को ससंदर्भ स्पष्ट कीजिए— **10**
- (i) समागमो भवति पुण्यवताम् ।
(ii) आयासः खलु राज्यमुज्झितगुरोस्तत्रास्ति कश्चिद् गुणः?
(iii) शरीरकस्पापि कृते मूढाः पापानि कुर्वते ।
(iv) स्वगृहोद्यानगतेऽपि स्निग्धे पापं विशङ्क्यते स्नेहात् ।

इकाई-2

- प्र.2. नागानन्दम् नाटक के शीर्षक पर युक्तिपूर्ण विचार प्रस्तुत कीजिए। **10**

अथवा

शंखचूड़ का चरित्र-चित्रण कीजिए।

इकाई-3

- प्र.3. वाच्य के कितने भेद हैं? सोदाहरण स्पष्ट कीजिए। **10**

[3]

अथवा

किन्हीं पाँच वाक्यों का वाच्य-परिवर्तन कीजिए —

- (i) छात्रः पठति ।
(ii) बालकः लिखति ।
(iii) स दुग्धं पिबति ।
(iv) गुरुजनः मिष्टान्नं ददाति ।
(v) कृषकः भारं नयति ।
(vi) रामं रावणं हन्ति ।
(vii) छात्राः विद्यालयं गतवन्तः ।
(viii) मनुष्यः स्वकर्माणि करोति ।

इकाई-4

- प्र.4. किन्हीं पाँच सूत्रों की व्याख्या कीजिए — **15**

- (i) नदीभिश्च
(ii) सप्तमी शौण्डेः
(iii) संख्यापूर्वो द्विगुः
(iv) अनेकमन्यपदार्थे
(v) द्वन्द्वे घि
(vi) नञ्
(vii) अन्तर्बहिर्भ्यां च लोम्नः